

Pripravljeni sta bili strokovni podlagi za razglasitev spomenikov lokalnega pomena, in sicer za viničarijo (Mestni Vrh 90) in zidanico (Vukovski Dol 18), ki sta bili z občinskim odlokom razglašeni za etnološka spomenika.

Izdelani so bili konservatorski programi za hišo v Kotu 33, zidanico v Grušovi 23, hišo v Slovenski Bistrici (Ulica Pohorskega bataljona 8), hišo na Urhu 5, domačijo v Bukovcih 94, domačijo v Trnovski vasi 21 in kaščo v Koprivni 37.

Vodila sem obnovo štirih etnoloških spomenikov, ki traja še iz prejšnjih let: sanacijsko-obnovitvena dela v notranjščini hiše pri Spodnjih Skrbijekih na Urhu 5 in v Marotovi hiši na Šmartnem na Pohorju 17, obnovo fasade s fasadno poslikavo na zidanici v Grušovi 23 in obnovo strehe, krite s škodlami, na Burjakovem gospodarskem poslopju v Topli.

S konservatorskimi pogoji, smernicami in nadzorom sem sodelovala pri celostni prenovi notranjščine in obnovi fasade upravne stavbe v Poljčanah (Bistriška cesta 65).

Na simpoziju etnologov konservatorjev v Paklenici sem sodelovala z referatom *Obnova Dominkove hiše v Gorišnici*.

Na posvetu o mreži regionalnih muzejev na prostem v Rogatcu sem sodelovala z referatom *Muzej na prostem Račji dvor*.

Sodelujem tudi pri raziskovalnih nalogah, projektu *Mladi za napredek Maribora* za področja kulturna dediščina in etnologija ter gradbeništvo in arhitektura.

Drugi članki ali sestavki / 1.25 **Lilijana Medved**

OBMOČNA ENOTA MARIBOR

1. Evidentiranje dediščine in priprava predlogov za vpis v register dediščine

Ob že razglašeni kulturnozgodovinskih spomenikih je bila na novo evidentirana nepremična kulturna dediščina in za vpis v ZRD pripravljenih **osemnajst** novih predlogov enot dediščine v naslednjih občinah: Dravograd, Kobilje, Lendava, Hoče - Slivnica, Turnišče in Starše.

2. Dokumentiranje dediščine

Na terenu so bile v zvezi z izdelavo konservatorskih programov dokumentirane **Črnikovikova preužitkarska hiša** v Golavabuki pri Slovenj Gradcu, mogočna **veleposestniška hiša** v Limbušu, Ob Blažovnici 51, in **Gavgerjeva kmečka hiša** v Spodnji Vižingi pri Radljah ob Dravi. Narejeni so bili tudi arhitekturni posnetki vseh treh stavb. Objekti so razglašeni kulturnozgodovinski spomeniki in za obdobje 2002-2003 predlagani v program za sofinanciranje kulturnih projektov na področju nepremične dediščine, ki ga je razpisalo ministrstvo za kulturo.

3. Spomeniškovarstveni projekti

Lani so pod našim strokovnim vodstvom potekale štiri spomeniškovarstvene akcije. V okviru projektov, ki jih je sofinanciralo ministrstvo za kulturo, sta se obnovila dva kulturnozgodovinska spomenika. V občini Sv. Jurij smo v vasi **Dragotinci, št. 21**, sanirali preostali del strehe in stavbno pohištvo tipične slovenjgoriške domačije pri Vidičevih. Na dotrajanih mestih je bilo treba zamenjati ostrešje in v celoti slamnato kritino. Pri obnovi so enakovredno finančno sodelovali tudi lastniki. Dela je opravil krovca Anton Golnar iz Sovjaka.

V občini Puconci smo povsem obnovili lesen **zvonik na pokopališču v Dolini**. Akcijo je predlagala in tudi sofinancirala občina. Čokat zvonik kvadratnega tlorisa je bilo treba zaradi posedanja podtemeljiti. Nekoliko manj smo z enakim posegom nadomestili dotrajane dele nosilne tramovne konstrukcije in ostrešja ter povsem zamenjali močno poškodovan leseni opaž zvonika zaprtega tipa. Osnovno štirikapno streho smo prekrili z bobrovcem, strešico zvonice pa z bakreno pločevino. Dela so bila opravljena na podlagi predhodnih raziskav in konservatorskega programa.

Drugi dve akciji, to je obnovo **vaškega zvonika v Doliču** in **strehe Frčkovega mлина v Gornjih Slavečih**, je finančno omogočila domača občina Kuzma. Prejšnje leto namreč oba projekta nista bila upoštevana v programu sofinanciranja ministrstva za kulturo.

4. Strokovno usposabljanje in udeležba na strokovnih srečanjih doma in v tujini

Udeležila sem se simpozija hrvaških in slovenskih etnologov konservatorjev v Paklenici na Hrvaškem (**nisem imela referata**) in **treh** srečanj slovenskih etnologov konservatorjev na območju zavodov Nova Gorica, Maribor in Ljubljana.

5. Popularizacija dediščine in konservatorskega dela

Sodelovala sem v oddaji RTV Slovenija, regionalnega RTV-centra Maribor, s predstavitvijo obnove **Vešnerjeve domačije v Planici pri Framu**. Domačija je spomenik državnega pomena, obnova stanovanjske hiše, ki obsega v obliki črke L dodano gospodarsko poslopje, pa poteka s presledki že od leta 1998.

S prispevkom o obnovi črne kuhinje v libeliškem župnišču sem sodelovala pri izidu *Libeliške kuharice* avtorice Brigite Rajšter. Obnova kuhinje je potekala v letih 1999 in 2000, ob koncu leta 2001 pa so jo sočasno z izdajo omenjene knjige slovesno odprli.

Damjana Pediček Terseglav

Drugi članki ali sestavki / 1.25

OBMOČNA ENOTA LJUBLJANA

Na območni enoti Ljubljana, ki deluje v osrednji Sloveniji, smo zaposleni trije etnologi konservatorji. Moje delovanje zajema 13 občin: Škofja Loka, Železniki, Gorenja vas - Poljane, Žiri, Logatec, Vrhnika, Borovnica, Cerknica, Bloke, Loška dolina, Medvode, Vodice in del Mestne občine Ljubljana (nekdanja občina Ljubljana Šiška).

1. Evidentiranje dediščine (priprava strokovnih podlag za prostorske dokumente) in priprava predlogov za vpis v register dediščine

Evidentiranje dediščine na tem območju je lani potekalo sočasno s pripravo strokovnih podlag za prostorske dokumente oziroma izdelavo srednje- in dolgoročnih planov za občine Bloke, Vodice in Mestno občino Ljubljana. V občini Bloke je bilo evidentiranih 50 objektov in območij, za vpis v register dediščine je bilo pripravljenih 26 enot etnološke kulturne dediščine; v občini Vodice je bilo evidentiranih 30 objektov in območij ter za vpis v register dediščine pripravljenih 16 enot; v Mestni občini Ljubljana pa je bilo evidentiranih in za vpis predlaganih 43 enot etnološke kulturne dediščine.

2. Dokumentiranje dediščine

Ob sistematičnem evidentiranju za izdelavo strokovnih podlag za občinske in državni plan sem dokumentirala posamezne objekte, bodisi zaradi rušenja (Mlaka nad Lušo 4, Ladja 26 pri Medvodah, Bukovščica 21), predvidene prenove – dane so bile tudi smernice za prenovo (Pustnice 49 pri Vodica, Brezovica pri Medvodah 1, Zavrh pod Šmarno goro 2 – rojstna hiša J. Aljaža, Hotedršica – Tomažinov mlin, Rovte 2, Verd 18, Visoko – Tavčarjev dvorec, Hotovlja – Fortunov mlin in kozolec, Sestranska vas – Posavec hlev in kozolec), bodisi zaradi razglasitve za kulturni spomenik državnega ali lokalnega pomena (Suha, Suška 52 – Španov dvorec, Brode 2, Belo 1, Trnje 33, Železniki, Križna Gora 17, Zgornja Luša 6, Staniše nad Zmincem 2, 3 in 5, Sv. Ožbolt 24 in 37).

3. Priprava strokovnih podlag za razglasitev spomenikov državnega ali lokalnega pomena

Za Mestno občino Ljubljana so bili pripravljeni odloki o razglasitvi kulturnih spomenikov lokalnega pomena (z etnološkimi lastnostmi), in sicer za Vodnikovo domačijo, gostilno Gorjanc na Šmarni gori, hiši Gunceljska 37 in 45 v Gunceljah, ter odloka o razglasitvi za kulturna spomenika lokalnega pomena (z lastnostmi tehnične ga spomenika) za apnenici v Kamni Gorici in Podutiku.

Za občino Gorenja vas - Poljane sem pripravila odlok o razglasitvi sedmih kmečkih objektov in domačij za kulturne spomenike lokalnega pomena. To so domačija Volča 3, domačija Hotavlje 33, domačija Dobje 2, gostilna Na Vidmu – Poljane nad Škofjo Loko 27, rojstna hiša slikarjev Šubic – Poljane nad Škofjo Loko 70, Fortunov mlin in kozolec – Hotovlja 31, ter Posavec hlev in kozolec – Sestranska vas 41.

Za občino Škofja Loka sem pripravila odlok o razglasitvi sedmih kmečkih objektov in domačij za kulturne spomenike lokalnega pomena. To so hiša Križna Gora 17, hiša Zgornja Luša 6, domačije Staniše nad Zmincem 2, 3 in 5 ter dve domačiji Sv. Ožbolt 24 in 37.

Za Upravo RS za kulturno dediščino sem pripravila strokovne podlage za razglasitev kmečkega dvorca Predmost 3, Tomažinovega mlina – Hotedršica, domačije Lokarje 28, domačije Puštal 74 in domačije Kalce 2 pri Logatcu za kulturne spomenike državnega pomena. Domačije je država že razglasila.

4. Posegi na kulturnih spomenikih državnega pomena

Lani se je z drenažo in ureditvijo obhodne hišne poti končala šestletna celostna prenova Nacetove hiše v Puštal 74 pri Škofji Loki.

5. Posegi na drugih objektih in območjih kulturne dediščine

Lani se je nadaljevala prenova Plavčeve hiše – Muzeja Železniki, ki poteka s sofinanciranjem občine Železniki in ministrstva za kulturo. V drugi fazi ureditve pritličja so bili odstranjeni stari tlaki in položeni novi z ročno izdelanimi opečnimi tlakovci, zamenjana sta bila stavbno pohištvo (okna, vrata) in električna napeljava, ki zdaj poteka pod tlaki.

V celoti je bila obnovljena fasada in na njej rekonstruirani šivani robovi na Ferbarjevi hiši v Kopaljski ulici 8 v Škofji Loki.

Pri Tomažinovem mlinu v Hotedršici smo lani v okviru akcije sanirali oporne zidove nad ponorno jamo, na kateri sloni nadstrešek.

Na Kovkarjevi kajži v Zgornji Luši 6 v Škofji Loki, ki je predlagana za kulturni spomenik lokalnega pomena, je lastnik zamenjal slamnato kritino na delu stanovanjske hiše.

Lastnik Fortunovega mlina in kozolca je oba objekta prenovil po kulturnovarstvenih smernicah. Na mlinu je obnovil fasado, zamenjal strešno kritino z ročno izdelanim betonskim "špičakom", namestil novo mlinsko kolo ter obnovil kozolec na psa z zidanimi stebri in leseno znamenje.

V Železnikih je bila po smernicah obnovljena fasada Egrove hiše na Racovniku 41. Na podlagi sondiranja sta bili določeni barva in poslikava fasade.

Na Dolinčkovi hiši v Dolu 5 pri Sori je zaradi zastoja financiranja in neurejenega lastništva zastala tudi lanska akcija. Z občino Medvode smo tako organizirali le raziskovalni tabor, na katerem so študentje Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete evidentirali in dokumentirali predmete vsakdanjega življenja in hišni inventar v okoliških krajih, s katerimi bi po obnovi opremili notranjost hiše. Ves čas je potekala tudi raziskava treh študentk z oddelka o načinu življenja v Dolinčkovi hiši, in sicer z zbiranjem ustnega in arhivskega gradiva.

6. Udeležba na strokovnih srečanjih doma in v tujini

- Udeležba na simpoziju Šola prenove v organizaciji Združenja zgodovinskih mest Slovenije na loškem gradu, 30. maja 2001.
- Udeležba na drugem simpoziju etnologov konservatorjev Slovenije in Hrvaške v nacionalnem parku Paklenica, od 6. do 8. junija 2001.
- Udeležba na mednarodni konferenci Ljudska arhitektura Alpe-Adria v Gozdu - Martuljku, od 11. do 12. oktobra 2001.

7. Popularizacija dediščine in konservatorskega dela

- Sodelovanje v radijski oddaji Radia Sora o kulturni dediščini na Loškem.
- Sodelovanje na tiskovni konferenci in pri pripravi odprtja domačije in muzeja družine Polenec v Puštal 74, 11. aprila 2001.
- Predavanje o etnološki stavbi dediščini na Vrhiškem na povabilo Muzejskega društva Vrhnika, 12. decembra 2001.

8. Drugo

- Pregled hišne kronike družine Tavčar iz Lokarj 28 pri Vodica (7 škatel) v Arhivu Slovenija.

